

Indhold

Forord til 4. udgave 23

Forfatterpræsentation 25

I NEUROLOGI OG UDVIKLING 29

Kapitel 1

Nervesystemets funktionelle udvikling 31

Af Flemming Gjerris

Nervesystemets udvikling 31

Neuralrøret 31

De primære og sekundære hjerneblærer 31

Grå og hvid substans 31

Hjernens ventrikelsystem 33

Medulla spinalis og perifere nerver 33

Psykomotorisk udvikling 33

Det nyfødte barn 33

Spædbarnsperioden 34

Småbarnsalderen 34

Det større barn 35

Supplerende litteratur 35

II DEN KLINISK NEUROLOGISKE UNDERSØGELSE 37

Kapitel 2

Kognitive funktioner, sprog og tale 39

Af Olaf B. Paulson

Undersøgelse af mental status 39

lagttagelse af adfærd 40

Undersøgelse af sprog- og talefunktionen 41

Definitioner 41

Klinisk undersøgelse for dysartri 42

Klinisk undersøgelse for afasi 43

Den egentlige afasiundersøgelse 44

Supplerende litteratur 45

Kapitel 3

Specielle sansefunktioner og det okulomotoriske system 47

Af Flemming Gjerris

Lugte- og smagssansen 47

Anatomi og fysiologi 47

Klinisk undersøgelse, abnorme fund og deres betydning 47

Synssansen	48
Anatomi og fysiologi	48
Klinisk undersøgelse, abnorme fund og deres betydning	49
Symptomer og kliniske fund ved læsioner i synsbanerne	52
Det okulomotoriske system	53
Anatomi og fysiologi	53
Klinisk undersøgelse og abnorme fund	54
Symptomer og kliniske fund ved læsioner af det okulomotoriske system	58
Den vestibulære sans	59
Anatomi og fysiologi	59
Klinisk undersøgelse og abnorme fund	59
Symptomer og kliniske fund ved læsioner af vestibulærapparatet	60
Centrale læsioner	61
Hørelsen	61
Anatomi og fysiologi	61
Klinisk undersøgelse og abnorme fund	62
Symptomer og kliniske fund ved læsioner af hørebannerne	63
Supplerende litteratur	63

Kapitel 4

Det sensoriske system 65

Af Per Soelberg Sørensen

Anatomi og fysiologi	65
Receptorer og de perifere sensoriske nerver	65
De sensoriske baner i medulla spinalis og hjernestammen	67
De kortikale sensoriske områder	69
Klinisk undersøgelse, abnorme fund og deres betydning	69
Palpation og perkussion af perifere nerver	69
Kutan berøringssans	69
Smerte- og temperatursans	70
Vibrationssans	70
Stillingssans (ledpositionssans)	71
Diskriminative sensoriske funktioner	71
Ciffersans, taktil lokalisation, stereognostisk sans	71
Rombergs prøve	72
Symptomer og kliniske fund ved læsioner i det sensoriske system	72
Læsioner af perifere nerver, nerveplekser eller nerverødder	73
Læsioner af medulla spinalis	74
Læsioner i hjernestammen eller hemisfæren	74
Supplerende litteratur	74

Kapitel 5

Det motoriske system 77

Af Olaf B. Paulson

Anatomi og fysiologi	77
Den primære motoriske cortex og de kortikale motoriske associationsområder	78
De basale ganglier	79
Cerebellum	80
De direkte aktiveringsbaner og indirekte aktiveringsbaner	81
Det perifere motoriske neuron og den neuromuskulære transmission	82

Sensoriske funktioner af betydning for motorikken	82
Klinisk undersøgelse, abnorme fund og deres betydning	83
Led	83
Trofik	84
Tonus	84
Koordination	85
Kraft og styrke	87
Reflekser	105
Sammensatte bevægelser	109
Klinik ved læsioner på forskellige niveauer i det motoriske system	112
Læsion af kortikale områder	113
Læsion af motoriske baner	114
Læsion i de basale ganglier	115
Læsion i cerebellum	115
Læsion af det perifere motoriske neuron	116
Læsion af den neuromuskulære transmission eller af muskelcellerne	116
Dysartri	116
Differentialdiagnostik af pareser	116
Monoplegi	117
Hemiplegi	117
Paraplegi	118
Tetraplegi	118
Parese af isolerede muskelgrupper	118
Hysteriske (funktionelle) motoriske symptomer eller somatoforme og dissociative tilstande	119
Supplerende litteratur	119

Kapitel 6

Det autonome nervesystem 121

Af Per Soelberg Sørensen

Anatomi og fysiologi	121
De centrale dele	121
Det perifere parasympatiske og sympatiske nervesystem	122
Klinisk undersøgelse, abnorme fund og deres betydning	122
Pupillerne	122
Det kardiovaskulære system	124
Huden	125
Blæren, rectum og seksualfunktionen	126
Klinik ved sygdomme i det autonome nervesystem	129
Autonom neuropati	129
Supplerende litteratur	129

Kapitel 7

Den fysioterapeutiske undersøgelse 131

Af Marianne Lindahl, Peter Zeeman, Jørgen Jørgensen og Hans van Tongeren

Fysioterapeutens undersøgelse af rehabiliteringsbehov	131
Undersøgelsens formål	132
Identifikation af rehabiliteringsbehov	134
Omgivelsernes betydning	136

Patientens evne til at udføre selektive eller opgaveorienterede bevægelser 136
Patientens evne til egen problemløsning 137

Test 137

Kroppens anatomi og funktioner 138
Aktivitetsniveau 140
Deltagelsesniveau 141
Sammenfattende om test 141

Fysioterapeutens rolle i neurologisk differentialdiagnostik 141

Anamnesen 142
Den kliniske undersøgelse 142
Sammenfatning 145

Supplerende litteratur 145

Kapitel 8

Den ergoterapeutiske undersøgelse 147

Af Lisbeth Villemoes Sørensen

Formålet med ergoterapi til den neurologiske patient 147

Almindelig daglig levevis (ADL-begrebet) 147

PADL-aktiviteter 147

IADL-aktiviteter 148

Den ergoterapeutiske undersøgelse 148

Ergoterapeutiske undersøgelsesredskaber 149

Afslutning 151

Referencer og supplerende litteratur 151

III PARAKLINISKE UNDERSØGELSER 153

Kapitel 9

Billeddannende undersøgelser af nervesystemet 155

Af Flemming Gjerris

Kraniell CT-skanning 155

Kraniell MR-skanning 156

Røntgenundersøgelse af kraniet 158

Cerebral angiografi, flebografi og *coil*-behandling 158

Røntgenundersøgelse af columna vertebralis 159

Myelografi og radikulografi 160

Spinal computertomografi (spinal CT-skanning) 160

Spinal magnetisk resonansundersøgelse (spinal MR-skanning) 161

Scintigrافي 161

Liquorscintigrافي 161

Knoglescintigrافي 161

Ultralydundersøgelser 161

Metode 161

Ultralydskanning af de intrakranielle strukturer 162

Ultralydskanning af de intraspinale strukturer 162

Ultralydskanning af halsen 162

Transkraniell ultralydundersøgelse med Doppler-teknik 162

Supplerende litteratur 162

Kapitel 10

Elektrofysiologiske undersøgelser 165

Af Per Soelberg Sørensen

Elektroencefalografi (EEG) 165

Undersøgelsesteknik 165

Det normale EEG 166

Det abnorme EEG 166

Evokerede potentialer (EP) 166

Visuelt evokerede potentialer (VEP) 166

Auditivt evokerede potentialer (AEP) 167

Somatosensorisk evokerede potentialer (SSEP) 167

Magnetisk evokerede motoriske potentialer (MEP) 167

Elektromyografi (EMG) og perifer nerveledningshastighed 167

Elektromyografi (EMG) 167

Den neuromuskulære transmission 168

Perifer nerveledningshastighed (neuronografi) 169

Supplerende litteratur 170

IV NEUROREHABILITERING 171

Kapitel 11

Ergoterapi i neurorehabilitering 173

Af Lisbeth Villemoes Sørensen

Teoretiske tilgange til ergoterapi i neurorehabilitering 173

Det menneskelige system 174

Ergoterapeutiske arbejdsprocesmodeller 174

Den ergoterapeutiske arbejdsproces 175

Ergoterapeutisk aktivitetsanalyse 176

Rehabiliteringsprocessen 176

Ergoterapeutisk intervention i neurorehabilitering 177

Guiding 177

Bobath-konceptet 177

Facio-Oral Tract Therapy (FOTT) 177

Ergoterapeutens funktionsområder i tre rehabiliteringsfaser efter pludseligt opstået hjerneskade 177

Den akutte fase 177

Rehabilitering og behandling i hospitalsfasen 179

Rehabilitering og behandling efter hospitalsfasen 180

Progredierende neurologiske sygdomme og ergoterapeutisk intervention 180

Tekniske hjælpemidler 180

Pårørende 181

Opsummering 181

Referencer og supplerende litteratur 182

Kapitel 12

Fysioterapisk rehabilitering 185

Af Marianne Lindahl, Hans van Tongeren, Peter Zeeman og Jørgen Jørgensen

Vurdering af potentiale 185

Motorisk læring og automatisering 186

Fra afferente input til efferente funktioner 187

Målsætning 191

Begrænset bevidsthedskapacitet 192

Dual- og multitasking 195

Der skal leges noget mere 197

Grundtræning 199

Monitorering af træningseffekt 199

Kognitive forudsætninger for fysisk træning 200

Træning af funktioner, herunder gangtræning 200

Træning af kondition 201

Styrketræning 202

Funktionel elektrisk stimulation (FES) 202

Fysioterapi rettet mod specifikke symptomer 203

Spasticitet 203

Ataksi 204

Inkontinens 205

Sammenfatning 205

Supplerende litteratur 206

Kapitel 13

Neuropsykologisk rehabilitering 209

Af Anders Degn Pedersen

Teoretiske tilgange til neuropsykologisk rehabilitering 209

Den neuropsykologiske undersøgelse 209

Direkte træning, indre og ydre kompensation samt miljøterapeutiske tiltag 211

Direkte neuropsykologisk træning 211

Kompensationsstrategier 212

Miljøterapeutiske tiltag 212

Psykosociale faktorerens betydning 213

Angst 214

Depression 214

Metoder 215

Holistiske programmer 215

Fejlfri indlæring 215

Prismetring 216

Opsummering 217

Supplerende litteratur 217

Kapitel 14

Logopædisk intervention 219

Af Lise Randrup Jensen, Charlotte Lønnberg og Annesofie Ishøj Nielsen

Kommunikationsvanskeligheder efter erhvervet hjerneskade 219

ICF-modellen som ramme for logopædisk undersøgelse og intervention 220

Afasi 222

Træning af sprogfunktion 222

Aktivitet og deltagelse hos patienter med afasi 226

Dysartri 228

Træning af talefunktion 229

Aktivitet og deltagelse hos patienter med dysartri 230

Kognitiv kommunikationsforstyrrelse 231

Opsummering 232

Supplerende litteratur 232

Kapitel 15

De pårørende 235

Af Louise Brückner Wiwe

Effekt på familien 236

Typer af pårørende 238

Partnere 238

Forældre 239

Søskende til en hjerneskadet 241

Børn af ramte forældre 241

Intervention 243

Supplerende litteratur 245

V GENERELLE NEUROLOGISKE SYMPTOMER OG SYGDOMSBILLEDER 247

Kapitel 16

Bevidstløshed 249

Af Olaf B. Paulson

Den primære vurdering 249

Neurologisk undersøgelse og fortolkning 249

Bevidsthedens niveau og indhold 249

Komaskalaer 250

Respiration 250

Temperatur og diurese 250

Ydre kranium og nakkestivhed 250

Pupillerne 250

Øjenaksernes stilling og øjenbevægelser 250

Cilirefleks og cornearefleks 251

Motoriske funktioner 251

Sensoriske funktioner 252

Patogenese og ætiologi ved bevidstløshed 252

Kliniske fund inden for de forskellige ætiologiske grupper 254

Supratentorielle læsioner 254

Infratentorielle læsioner 254

Metaboliske og diffuse cerebrale sygdomme 254

Psykisk betinget bevidsthedstab 254

Herniering 254

- Hjernedød 255
- Tilstande med kronisk bevidsthedstab 256
- Supplerende litteratur 257

Kapitel 17

Symptomer og kliniske fund ved fokale læsioner i nervesystemet 259

Af Flemming Gjerris

- Hemisfæresyndromer 259
 - Frontallapslæsion 260
 - Parietallapslæsion 260
 - Occipitallapslæsion 260
 - Temporallapslæsion 260
 - Læsion i capsula interna 261
 - Bilateral læsion af kortikobulbære og -spinale baner 261
- De basale ganglier og diencephalon 261
 - De basale ganglier (kerner) 261
 - Diencephalon 261
- Cerebellum 261
- Hjernestammen 262
- Mesencephalon 263
 - Pons 263
 - Medulla oblongata 263
- Syndromer fra kraniebasis 263
 - Fossa cranii anteriorisyndrom 263
 - Fossa cranii media- og orbitasyndromer 263
 - Fossa cranii posterior syndromer 264
- Foramen magnum 264
- Medulla spinalis 264
- Det akutte medullære tværsnitssyndrom 265
- Partiel medullær læsion 266
 - Symptomatologi ved medullær læsion på forskellige spinale niveauer 266
- Cauda equina og cauda equinasyndrom 267
 - Komplet cauda equinasyndrom 267
 - Partielt cauda equinasyndrom 268
- De spinale rødder 268
- Plexus brachialis og plexus lumbosacralis 268
 - Plexus brachialis 268
 - Plexus lumbosacralis 268
- Perifere nerver 268
- Supplerende litteratur 269

Kapitel 18

Demens og andre neuropsykologiske dysfunktioner 271

Af Olaf B. Paulson

- Akut konfusionstilstand og delirium 271
 - Definition 271
 - Ætiologi og patogenese 272
 - Klinik 273

Behandling og forløb	273
Demens	273
Klinik	273
Diagnostik	274
Specifikke neuropsykologiske dysfunktioner	274
Bilaterale limbiske og diencefale skader	274
Det amnestiske syndrom	275
Korsakoff psykose	275
Transitorisk global amnesi	276
Præfrontale skader	276
Frontallapssyndrom	276
Bilaterale og unilaterale hjerneskader uden specifik sidelokalisation	276
Apraksi	277
Sprogdominante (venstre) hemisfære	278
Afasi	278
Aleksi og agrafi	281
Akalkuli	281
Ideomotorisk apraksi	281
Recessive (venstre) hemisfære	281
Spatiale forstyrrelser	281
Neglect	282
Supplerende litteratur	282

Kapitel 19

Hovedpine sygdomme og smertetilstande 285

Af Per Soelberg Sørensen

Inddeling af smerter	285
Anatomi og smertefysiologi	285
Smertepatofysiologi	287
Hovedpine	289
Primære hovedpineformer	291
Sekundære hovedpineformer	295
Hovedpine associeret med medikamenter og deres seponering	297
Hovedpine associeret med systemiske infektioner eller metaboliske sygdomme	297
Hovedpine eller ansigtssmerter associeret med ekstrakranielle sygdomme	297
Ansigtssmerter	298
Trigeminusneuralgi og andre ansigtsneuralgier	298
Atypiske ansigtssmerter	299
Nakke-skulder-smerter	299
Nakkesmerter	299
Skuldersmerter	300
Ekstremitetssmerter	300
Krops- og rygsøjlesmerter	300
Særlige smertetilstande	302
Smerter ved polyneuropati og andre tilstande	302
Postamputationssmerter	302
Plexusavulsjoner	302
Postherpetisk neuralgi	302
Komplekst regionalt smertesyndrom	303

Centrale smerter	303
Somatisering	303
Smerter ved cancer	304
Smertebehandling	304
Medikamentel smertebehandling	304
Lokal smertebehandling	305
Elektrostimulation og akupunktur	305
Neurokirurgisk smertebehandling	305
Supplerende litteratur	306

Kapitel 20

Epilepsi, lipotymi og søvnforstyrrelser 309

Af Per Soelberg Sørensen

Epilepsi	309
Definition og forekomst	309
Ætiologi	309
Patofysiologi	311
Anfaldstyper	312
Generaliserede anfald	312
Fokale anfald	313
Status epilepticus	315
Epileptiske syndromer	316
Specielle krampesyndromer	318
Diagnostik	319
Behandling	319
Særlige forhold ved epilepsi	321
Lipotymi	322
Søvn og søvnforstyrrelser	322
Den normale søvn	322
Søvnforstyrrelser	324
Supplerende litteratur	325

VI SYGDOMME I NERVESYSTEMET 327

Kapitel 21

Cerebrovaskulære sygdomme 329

Af Olaf B. Paulson

Den cerebrale hæmodynamik og blod-hjerne-barrieren	329
Hjernens karforsyning	329
Hjernens gennemblødning	331
Hjernens gennemblødning under patologiske forhold	333
Hjernens metabolisme	334
Blod-hjerne-barrieren	334
Hjerneødem	335
Apoplexia cerebri	336
Definition og afgrænsning	336
Epidemiologi	336
Iskæmiske cerebrale sygdomme	336

Inddeling og forekomst	336
Ætiologi og patogenese	338
Andre årsager til iskæmisk cerebrovaskulær sygdom og symptomkomplekser	340
Patofysiologi og patologisk anatomi	341
Cerebralt infarkt	341
Transitorisk cerebral iskæmi (TCI)	347
Profylaktisk behandling af iskæmisk cerebral sygdom	348
Hæmoragiske cerebrale sygdomme	348
Intracerebralt hæmatom	348
Forekomst	348
Ætiologi, patofysiologi og patologisk anatomi	348
Symptomatologi	349
Diagnostik	349
Behandling og prognose	349
Subaraknoidalblødning	350
Sinustrombose	353
Hypertensiv encefalopati	353
Patofysiologi	353
Symptomatologi	354
Behandling	354
Spinalkanalens vaskulære sygdomme	354
Iskæmisk medullær læsion	354
Spinal vaskulær malformation	354
Intraspinale blødning	355
Supplerende litteratur	355

Kapitel 22

Parkinsonisme og andre bevægelseforstyrrelser 357

Af Per Soelberg Sørensen

Parkinsonisme	357
Parkinsons sygdom	357
Medikamentelt (neuroleptika-) induceret parkinsonisme	365
Parkinson-plus-sygdomme	365
Multisystematrofi	365
Progressiv supranukleær parese	366
Kortikobasal degeneration	366
Huntingtons chorea	366
Definition og forekomst	366
Ætiologi, patofysiologi og patologisk anatomi	366
Symptomatologi	367
Diagnostik	367
Andre choreaformer	367
Chorea minor (Sydenhams chorea)	367
Senil chorea	368
Wilson's sygdom (hepatolentikulær degeneration)	368
Definition, forekomst, ætiologi, patogenese og patologisk anatomi	368
Symptomatologi	368
Diagnostik	369
Behandling og prognose	369
Dystonier	369
Generaliserede dystonier	369

Fokale dystonier	369
Spasmodisk torticollis (cervikal dystoni)	369
Blefarospasmer	370
Tardive dyskinesier	370
Hemiballisme (akut infarkt i nucleus subthalamicus)	371
Gilles de la Tourettes syndrom	371
Essentiel tremor	371
Definition, forekomst og ætiologi	371
Symptomatologi og diagnostik	371
Behandling	371
Supplerende litteratur	371

Kapitel 23

Neurodegenerative og motoriske neuropsygdomme 375

Af Olaf B. Paulson

Hereditær ataksi	375
Friedreichs ataksi	375
Andre spinocerebellare degenerationer	376
Motoriske neuropsygdomme	376
Amyotrofisk lateral sklerose (ALS)	377
Spinale muskelatrofier	379
Supplerende litteratur	379

Kapitel 24

Multipel sklerose 381

Af Per Soelberg Sørensen

Epidemiologi	381
Ætiologi og patogenese	381
Patologisk anatomi	382
Forløbsformer	382
Symptomatologi	383
Initiale symptomer og kliniske fund	383
Symptomer og kliniske fund i sygdomsforløbet	384
Motoriske symptomer	385
Sensoriske symptomer	385
Smerter	385
Cerebellare symptomer	385
Oftalmologiske symptomer og fund	386
Træthed og energiløshed	386
Mentale forstyrrelser	386
Autonome forstyrrelser	386
Paroksysiske symptomer	386
Diagnostik	387
Behandling	388
Attakbehandling	388
Sygdomsmodificerende behandling	388
Symptomatisk behandling	389
Rehabilitering	390
Prognose	391

Supplerende litteratur 391

Kapitel 25

Tumorer i nervesystemet 393

Af Flemming Gjerris

Primære intrakranielle tumorer 393

Ætiologi 393

Patologi og klassifikation 393

Symptomer og kliniske fund 396

Undersøgelser 396

Differentialdiagnoser 396

Behandling 396

Prognose og rehabilitering 398

Forskellige typer af primære intrakranielle tumorer 400

Supratentorielle tumorer 400

Infratentorielle tumorer 403

Tumorer i kraniet 404

Sekundære intrakranielle tumorer 404

Tumorer i spinalkanalen 406

Primære tumorer 406

Sekundære tumorer 409

Tumorer i nerveplekser og perifere nerver 410

Primære tumorer 410

Sekundære tumorer 411

Meningeal karcinomatose 411

Symptomer og kliniske fund 411

Undersøgelser 412

Behandling 412

Prognose 412

Ikke-metastatiske komplikationer til cancer 412

Paraneoplastiske syndromer 412

Supplerende litteratur 412

Kapitel 26

Traumatiske læsioner af nervesystemet 415

Af Flemming Gjerris

Kraniocerebrale traumer 415

Definition og forekomst 415

Patofysiologi og inddeling 415

Den traumatiske hjernelæsion 416

Patoanatomisk inddeling 416

Klinisk inddeling 417

Commotio cerebri 418

Hjernekvæstelse 419

Hjerneødem 420

Den fokale hjernelæsion 421

Prognose 421

Kraniebrud 422

Intrakranielle hæmatomer 422

Epiduralt hæmatom 422

Subduralt hæmatom	423
Traumatisk intracerebralt hæmatom	424
Traumatiske hæmatomer i fossa cranii posterior	425
Traumatisk subaraknoidalblødning	425
Traumatisk læsion af kranienerver	425
Traumatisk likvorré og posttraumatisk meningitis	425
Traumatisk læsion af a. carotis	425
Traumatisk læsion med apopleksi	425
Traumatisk carotikokavernøs fistel	425
Følger efter kraniocerebrale traumer	426
Postkommotionelt syndrom	426
Posttraumatisk epilepsi	426
Posttraumatisk hydrocephalus	426
Posttraumatisk demens	426
Rehabilitering af patienter med traumatisk hjerneskade	427
Spinalkanalens traumatiske sygdomme	428
Forekomst	428
Inddeling	428
Patogenese, patofysiologi og patologisk anatomi	428
Frakturtyper og beskrivelse	430
Symptomer og kliniske fund	430
Undersøgelser	431
Behandling	431
Rehabilitering af patienter med traumatisk rygmarvsskade	432
Prognose	433
Rødlæsioner	433
Nakkedistorsion	434
Traumatisk læsion af nerveplekser	435
Plexus brachialis	435
Plexus lumbosacralis	435
Traumatiske læsioner af perifere nerver	435
Inddeling, patofysiologi og patologisk anatomi	436
Behandling	436
Prognose	437
Neuromdannelse	437
Supplerende litteratur	437

Kapitel 27

Infektioner i nervesystemet 439

Af Olaf B. Paulson

Pyogene infektioner	439
Akut purulent meningitis	440
Hjerneabsces	440
Subduralt empyem	441
Epidural absces	442
Infektøs intrakraniell trombophlebitis	442
Tuberkulose i nervesystemet	443
Spirokæteinfektioner	443
Borreliosis cerebrospinalis	443
Neurolyues	444
Akutte virale infektioner	445

Akut anterior poliomyelitis	445
Viral meningitis	445
Akut encephalitis	446
Herpes zoster-radiculitis	447
Limisk – autoimmun encephalitis	448
Kroniske virale infektioner	448
Neurologiske manifestationer ved AIDS	448
Progressiv multifokal leukoencefalopati	449
Prionsygdomme	449
Creutzfeldt-Jakobs sygdom	450
Svampeinfektioner	450
Postvaccinel og postinfektios encephalomyelitis	451
Supplerende litteratur	451

Kapitel 28

Demensgivende sygdomme 453

Af Olaf B. Paulson

Demens	453
Forekomst	453
Ætiologi og patogenese	453
Klinik	455
Diagnostik	455
Behandling og forløb	456
Rehabilitering ved demenssygdomme	456
De hyppigste demenssygdomme	457
Let kognitiv dysfunktion	457
Alzheimers sygdom	457
Vaskulær demens	458
Lewy body-demens	458
Frontotemporal demens	458
Alkoholrelateret demens	459
Supplerende litteratur	459

Kapitel 29

Cerebrospinalvæsken, hydrocephalus og medfødte kraniospinale sygdomme 461

Af Flemming Gjerris

Cerebrospinalvæsken	461
Cerebrospinalvæskens dannelse, cirkulation og resorption	461
Undersøgelse af cerebrospinalvæsken	462
Lumbalpunktur	462
Laboratorieundersøgelser	463
Det intrakranielle tryk	465
Måling af det intrakranielle/intraspinal tryk	465
Det normale intrakranielle tryk	466
Det forhøjede intrakranielle tryk	466
Hydrocephalus	467
Forekomst og inddeling	467
Ætiologi	468

Patogenese, patofysiologi og patologisk anatomi	468
Symptomatologi	469
Undersøgelser	470
Behandling	470
Prognose	470
Idiopatisk intrakraniel hypertension	471
Kraniospinal dysrafisme	472
Kraniel dysrafisme	472
Spinal dysrafisme	473
Kraniostenoser og andre kraniedefekter	474
Kraniostenoser	474
Kraniel og spinal dermal sinus	474
Andre knoglesygdomme	475
Syringomyeli	475
Ætiologi og forekomst	475
Patogenese og patologisk anatomi	475
Symptomatologi	475
Diagnostik, behandling og prognose	476
Cerebral parese	476
Kongenitte metaboliske sygdomme	477
Supplerende litteratur	477

Kapitel 30

Diskusprolaps og osteoartrotiske sygdomme i rygsøjlen 479

Af Flemming Gjerris

Diskusprolaps	479
Forekomst	480
Patologisk anatomi	480
Inddeling	480
Cervikal diskusprolaps	480
Torakal diskusprolaps	483
Lumbal diskusprolaps	484
Discitis	488
Stenose af spinalkanalen	488
Cervikal spinalstenose	489
Lumbal spinalstenose	489
Spondylolistese	490
Supplerende litteratur	490

Kapitel 31

Mono- og polyneuropatier 493

Af Flemming Gjerris og Per Soelberg Sørensen

Mononeuropatier	493
Ætiologi og patogenese	493
Patofysiologi og patologisk anatomi	493
Symptomatologi, diagnostik og behandling	494
Kranielle mononeuropatier	494
Opticus-neuropati	495
Facialis-neuropati	495

De nedre kranienervener (IX, X, XI og XII)	496
Spinale mononeuropatier	497
Spinale rodsyndromer	497
Plexus-neuropatier og mononeuropatier på overekstremiteten	497
Plexus brachialis-neuropati	497
Traumatisk læsion af plexus brachialis	497
Metastatisk affektion	497
Skulderneuritis (amyotrophia neuralgiformis brachialis)	498
Scalenus anticus-syndrom (<i>thoracic outlet syndrome</i>)	498
Mononeuropatier på overekstremiteter	498
Nervus ulnaris-neuropati ved albuen	499
Nervus ulnaris-neuropati ved håndleddet	499
Tennisalbue	502
Andre nervelæsioner på overekstremiteten	502
Plexus-neuropatier og mononeuropatier på underekstremiteten	504
Mononeuropatier på underekstremiteten	504
Mononeuritis multiplex	505
Polyneuropati	505
Definition og inddeling	505
Ætiologi, patofysiologi og patologisk anatomi	505
Symptomatologi	508
Diagnostik, behandling og prognose	508
Polyneuropatiformer	509
Alkoholisk polyneuropati	509
Diabetisk polyneuropati	509
Cancerassocieret polyneuropati	509
Guillain-Barrès syndrom	509
<i>Critical illness</i> -neuropati	510
Kronisk inflammatorisk demyeliniserende polyneuropati	510
Multifokal motorisk neuropati	511
Hereditære neuropatier	511
Rehabilitering	512
Supplerende litteratur	512

Kapitel 32

Neuromuskulære transmissionsdefekter og muskelsygdomme 515

Af Per Soelberg Sørensen

Neuromuskulære transmissionsdefekter	515
Myasthenia gravis	515
Myastent syndrom	518
Muskelsygdomme	518
Genetisk betingede muskelsygdomme	518
Kanalopatier	520
Metaboliske myopatier	522
Inflammatoriske myopatier	522
Endokrine myopatier	523
Supplerende litteratur	524

Kapitel 33

Neurologiske komplikationer til metaboliske og endokrine sygdomme 527

Af Olaf B. Paulson

Metaboliske og endokrine sygdomme med konfusion, bevidsthedssvækkelse og koma 528

Hypoksisk-hypotensiv encefalopati 528

Hyperkapni ved pulmonal sygdom 528

Hypoglykæmisk encefalopati 528

Hyperglykæmi (koma diabeticum) 528

Hepatisk encefalopati 529

Uræmisk encefalopati 529

Addisons sygdom 529

Hyperparatyroidisme 529

Væske- og elektrolytforstyrrelser 530

Metaboliske og endokrine sygdomme med symptomer fra basalganglier og cerebellum 530

Hypoparatyroidisme 530

Hypothyroidisme 530

Metaboliske og endokrine sygdomme med psykose og demens 530

Cushings sygdom og kortikosteroid psykose 531

Hypertyroidisme 531

Hypothyroidisme 531

Supplerende litteratur 531

Kapitel 34

Intoksikationer og ernæringsdeficit 533

Af Olaf B. Paulson

Alkohol 533

Wernicke-Korsakoffs syndrom 534

Alkoholisk demens og cerebellar degeneration 535

Alkoholisk polyneuropati 536

Metylalkoholforgiftning 536

Organiske opløsningsmidler 536

Vitaminmangel 536

B₁₂-vitaminmangel 536

Supplerende litteratur 537

Register 539